

بررسی معیارهای ارزیابی نشریات الکترونیکی دانشگاهی از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه الزهرا (س)

نسرین شهبازی^۱

دکتر فرشته سپهر^۲

دکتر اشرف السادات بزرگی^۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۰۵/۰۸ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۱/۰۹/۱۷

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر بررسی معیارهای ارزیابی نشریات الکترونیکی دانشگاهی از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه الزهرا (س) است.

روش پژوهش: پیمایشی تحلیلی است و ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه است. جامعه مورد مطالعه همه اعضای هیئت علمی رسمی و پیمانی در دانشگاه الزهرا (س) بوده است. روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای و نسبی است که مجموعاً ۱۷۵ نفر به عنوان نمونه در پژوهش شرکت کردند. جهت تأیید اعتبار صوری و محتوایی پرسشنامه از نظرات متخصصان خدمات اطلاع‌رسانی استفاده شده است. پایایی پرسشنامه نیز با اجرای یک مطالعه مقدماتی شروع شد با استفاده از نرم‌افزار اس. پی. اس. و تکنیک‌های آماری مقدار ضریب آلفا یک رونباخ محاسبه شده ۰/۸۵ مورد تأیید قرار گرفت و نرخ پاسخ‌گویی ۰/۱۰۰ است به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار استنباطی نظیر توزیع دو جمله ایبرنولی، و آزمون کروسکال-والیس استفاده شده است.

یافته‌ها: نشان داد، که مهم‌ترین ملاک مورد بررسی به هنگام ارزیابی نشریات الکترونیکی از دیدگاه اعضای هیئت علمی معیار مرور و توریق ۸۲/۳۸ درصد و جست و جو در عنوان با ۹۲ درصد مهم‌ترین نشانگر هستند.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که بین معیارهای وجود راهنما و وجود محیط گرافیکی، چند رسانه‌ای، سطوح دسترسی مختلف و ارائه خدمات اطلاع‌رسانی رابطه معنادار قوی وجود دارد. شناساندن و آموزش پایگاه‌های مورد اشتراک دانشگاه به عنوان یک اقدام ضروری، می‌تواند نقش مؤثری داشته باشند.

واژه‌های کلیدی: نشریات الکترونیکی، معیارهای ارزیابی، دانشگاه الزهرا (س)، اعضای هیئت علمی

۱- کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی واحد تهران شمال، Shahbazi_1342@yahoo.com

۲- استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، Fereshteh.Sepehr@yahoo.com

۳- استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، Bozorgi535@yahoo.com

مقدمه

نشریات یکی از منابع ضروری برای پیشرفت‌های علمی و فنی هر کشور به شمار می‌رود. رساندن اطلاعات صحیح و موثق در زمان مناسب به مخاطب و در شکلی قابل استفاده می‌تواند از اتلاف منابع، وقت و انجام دوباره کاری‌ها در تحقیقات و اکتشافات و اختراعات جلوگیری کند. از میان انواع کتابخانه‌ها، نقش کتابخانه‌های دانشگاهی به عنوان بخشی از نظام آموزش عالی، مرکز گردآوری و انتقال اطلاعات علمی و کانون تأمین امکانات تحقیق برای پژوهشگران و توسعه علوم محرز است. کتابخانه‌های دانشگاهی ارتباط مستقیمی با نیازهای آموزشی و پژوهشی استادان و دانشجویان و محققان دارد و هدف اصلی آن حفظ، اشاعه، و ارتقاء دانش و حمایت از برنامه‌های آموزشی و پژوهشی است. odlyzko، در سال ۱۹۹۹ بیان داشت: نیازهای استادان، با شکل الکترونیکی نشریات، بهتر از شکل چاپی آن‌ها برآورده می‌شود. منظور از نشریه الکترونیکی نشریه‌ای است که با عنوان مشخص و به نیت انتشار مداوم و نامحدود توسط یک مؤسسه، ناشر یا شخص منتشر می‌شود و محتویات آن به صورت الکترونیکی تولید، ذخیره و بازیابی می‌گردد. (Fatahi, 2005)

مزایای بیان شده برای نشریات الکترونیکی، عبارتند از: وجود پیوندهای درونی، وجود پیوندهای بیرونی، حفظ فضا، ارتقای سرعت ارتباطات، چند رسانه‌ای بودن، دستیابی هم‌زمان، و سهولت جست‌وجو و نظایر آن برای کاربران، سهولت انتخاب، سهولت سفارش و نظایر آن برای کتابخانه‌ها و پایین آمدن هزینه‌های انتشار و ارائه نشریات الکترونیکی خود در سطح بین‌المللی برای ناشران، توانسته‌اند در افزایش تمایلات این گروه‌ها، به سمت خود مؤثر واقع شوند. در این میان، انواع کتابخانه‌ها به خصوص کتابخانه‌های دانشگاهی نیز برای تحقق اهداف و وظایف خود-فراهم آوری اطلاعات مورد نیاز کاربران در کمترین زمان از نشریات الکترونیکی با توجه به ویژگی‌های آن‌ها بسیار استقبال نمودند. ناشران نشریات به صورت چاپی نیز به منظور تسهیل بهره‌مندی کاربران به سوی نشر الکترونیکی روی آوردند و در این میان کارگزاران تلاش کردند که با رفع موانع و چالش‌های دسترسی، مسیر دسترسی و استفاده از نشریات الکترونیکی را هموار سازند. پژوهش‌گران رفتار اطلاع‌یابی، بیش‌تر مطالعات خود را از بررسی استفاده‌ی خوانندگان از شکل چاپی نشریات به سوی مطالعه نشریات الکترونیکی سوق دادند. مطالعات زیادی در این زمینه انجام شد. مطالعه بر روی کاربران و استفاده از نشریات الکترونیکی و ادبیات آن از اواخر سال ۱۹۹۰ به بعد شروع شد؛ هنگامی که تعداد عناوین زیادی نشریه الکترونیکی در سطح وسیع در اختیار همگان قرار گرفت. (Galyani Moghaddam & Talawar, 2008) آن‌چه سبب مطرح شدن این موضوع گشت سرعت بالای تولید یافته‌های علمی، تبادل سریع آن‌ها، و تأثیر و تأثر این یافته‌ها بر یکدیگر باعث شده است، که قالب مقاله نقش قابل توجهی در مبادلات علمی بازی کند. بنابراین سرعت و سهولت دسترسی به آن‌ها نیاز اصلی جامعه پژوهشگران است. معیارهای ارزیابی نشریات چاپی (استاندارد سازی، سازماندهی وضوح، نمایه‌سازی و ...) نشان می‌دهد که این موارد به طور واضح شناسایی و تعریف شده‌اند البته در مقایسه با معیارهای ارزیابی منابع پیوسته (دسترس پذیری، مرور طراحی و سرعت) که هنوز حتی در بین نویسندگان و افرادی که با این موضوع در ارتباط هستند در حالت گمراه‌کنندگی است به طور واضح ارتباط کمی در تعریف و سازماندهی این معیارها وجود دارند.

(Cordero-Arroyo Lopez-ornelas, ۲۰۰۱) ارزش نشریات الکترونیکی در تسهیل ارتباطات علمی برکسی پوشیده نیست، ولی نبود معیارها و راهکارهای مشخص برای انتخاب و ارزیابی آن‌ها باعث عدم هماهنگی و هدر رفتن بخش اعظمی از این منابع می‌شود. در معیارهای ارزیابی نشریات الکترونیکی دانشگاهی، از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه الزهراء به

جنبه‌های مختلفی از آن‌ها توجه می‌شود، که از آن جمله می‌توان به روز آمدی، پوشش موضوعی، دامنه، و امکانات جست‌وجو در آن‌ها اشاره کرد. از آنجائی که اعضای هیئت علمی دانشگاه الزهراء از اصلی‌ترین مخاطبان کتابخانه‌ها و نشریات الکترونیکی بوده، سرمایه‌گذاری‌های زیادی برای تهیه منابع اطلاعاتی مورد نیاز آن‌ها اعم از پایگاه‌های اطلاعاتی، نشریات الکترونیکی انجام می‌شود. شناخت معیارهای ارزیابی نشریات الکترونیکی و اولویت‌بندی این معیارها می‌تواند کاربران را در انتخاب نشریات الکترونیکی مناسب یاری رساند. هدف اصلی این پژوهش بررسی معیارهای ارزیابی نشریات الکترونیکی از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه الزهراء (س) است.

در ایران و خارج از ایران پژوهش‌های مشابهی از این نوع صورت پذیرفته است، که به شکل مختصر به تعدادی از آنها اشاره می‌گردد:

برهمند و تاجر (Berahmand, Tajer, 2006) در پژوهشی، استفاده از نشریات الکترونیکی در میان اعضای هیئت علمی دانشگاه شیراز مورد بررسی قرار دادند. داده‌ها با استفاده از پرسش‌نامه جمع‌آوری شده‌اند. نتایج تحقیق حاکی از آن است که افراد جامعه مورد بررسی از نشریات الکترونیکی و هم از مجلات چاپی استفاده می‌کنند. از میان خصوصیات جمعیت‌شناسی، جنسیت با میزان استفاده از نشریات الکترونیکی رابطه معنی‌داری ندارد ولی به نظر می‌آید رشته پاسخ‌گویان در استفاده از نشریات الکترونیکی تأثیر گذار بوده است. اعضای هیئت علمی دانشکده مهندسی بیش از سایر دانشکده‌ها از نشریات الکترونیکی استفاده می‌کنند. نتایج نشان می‌دهد که با افزایش میزان استفاده از نشریات الکترونیکی، تعداد نشریات و تعداد مقالات مورد مطالعه اعضای هیئت علمی افزایش می‌یابد. یافته‌ها بر آن است که میزان مهارت و آشنایی اعضای هیئت علمی در استفاده از نشریات الکترونیکی در حد نسبتاً زیاد می‌باشد و مهم‌ترین ویژگی و مهم‌ترین روش شناسایی نشریات الکترونیکی از دید پاسخ‌گویان، ویژگی "قابلیت دنبال کردن ارجاعات" و روش "جست‌وجوی پایگاه تمام متن" است.

بیگدلی و عبدالهی (Bigdeli, Abdollahi, 2003) در پژوهشی دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز درباره اهمیت و میزان استفاده از مجله‌های علمی موجود و جایگزینی مجله‌های چاپی با شکل الکترونیکی، مورد بررسی قرار دادند. این پژوهش از نوع توصیفی و روش آن پیمایشی است. هدف از این پژوهش استفاده از مجله‌های علمی چاپی به ترتیب اولویت قابلیت تورق یا مرور سریع متون، آشنایی با شکل مدرک و امکان خط کشیدن و تأکید بر متون، دوام بهتر اطلاعات دریافتی و مهم‌ترین دلایل استفاده از نشریات الکترونیکی از دید آن‌ها به ترتیب اولویت عبارتند از ارائه و نمایش متون به صورت تازه و امکان تعامل با کاربر، تازه بودن اطلاعات دریافتی، امکان استفاده از قابلیت‌های خاص جست‌وجو در بازایی متون و سرعت دستیابی.

جوکار و دهقانی (Jokar, Dehghane 2003) در مقاله‌ای تحت عنوان "بررسی میزان استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده‌های علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه‌های فردوسی مشهد، شهید چمران اهواز، تهران، اصفهان، شیراز، از مجلات الکترونیکی در مقایسه با مجلات چاپی" به این نتیجه رسید که اکثر دانشجویان تحصیلات تکمیلی (۷۰/۵٪) به علت امکان دسترسی در خارج از کتابخانه، امکان جستجوی آسان، امکان دسترسی هم‌زمان و ... ترجیح می‌دهند از نشریات الکترونیکی استفاده کنند. همچنین اغلب دانشجویان نیاز به آموزش استفاده از نشریات الکترونیکی را در خود احساس می‌کنند و نداشتن مهارت کافی در جست‌وجو یکی از مهم‌ترین دلایل استفاده کمتر از قالب الکترونیکی نشریات بوده است.

گرازینی (Garazini, 2010) تئوری استفاده از منابع الکترونیکی و شیوه‌های مرور و جست و جو در نشریات الکترونیکی مورد بررسی قرار داد و با استفاده از نشریات الکترونیکی انواع مختلف جست و جو نظیر جست و جوی سریع (استفاده از اصطلاح مورد نظر منفرد بدون محدود کردن رویه جست و جو یا ترکیب اصطلاحات جست و جو)، ساده (یک یا چند زمینه موضوعی) و پیشرفته (زمینه‌های قابل ترکیب چندگانه و چند کلیدواژه در هر زمینه)، تخصصی (کاربرد کدهای موضوعی و عملگرها) وجود دارد. کانال‌های جست و جو از طریق عنوان مقاله، چکیده، کلیدواژه، نام نشریه، نام نویسنده، شماره استاندارد بین‌المللی نشریه^۱، نام ناشر و مرور الفبایی نام نشریه، و مرور موضوعی نشریات امکان‌پذیر است. فرم‌های جست و جو شامل یک یا چند زمینه موضوعی می‌توانند کاربر را در فرمول‌بندی پرسش جست و جو با استفاده از عملگرها و کاراکترهای خاص راهنمایی کند. برای جست و جوی بهینه‌تر و دریافت نتایج بهتر و دقیق‌تر می‌توان جست و جو را از طریق زبان، نوع مدرک و زمان محدود نمود. و یا با استفاده از عملگرهای بولین^۲ (AND, OR, NOT) اصطلاحات جست و جو را با یکدیگر ترکیب نمود.

کور وورما (Kaur & Verma, 2009) در مقاله‌ای تحت عنوان "استفاده و تأثیر نشریات الکترونیکی در مؤسسه تکنولوژی هندی در دهلی در کشور هند"^۳ را مورد بررسی قرار داده‌اند. برای جمع‌آوری داده‌ها از روش پیمایشی استفاده کرده‌اند. هدف آنها از انجام این تحقیق توصیف استفاده از منابع و خدمات الکترونیکی است. هدف دیگر از تهیه این مقاله این است که چه کسانی و هر چند وقت و در چه مکانی از اطلاعات الکترونیکی تهیه شده در کتابخانه مرکزی مؤسسه تکنولوژی هندی استفاده می‌کنند و در نهایت نتیجه گرفتند که استفاده از نشریات الکترونیکی در حال افزایش است و این به دلایل آگاهی کاربران درباره خدمات و منابع الکترونیکی کتابخانه و هم چنین دسترسی آسان در مکان‌های مختلف (در دانشکده به طور شبانه روزی، کتابخانه، دپارتمان و مرکز کامپیوتر) در مؤسسه می‌باشد.

کایا اوگلو (Kayaoglu, 2008) استفاده از نشریات الکترونیکی را روی اعضای هیئت علمی دانشگاه استانبول ترکیه بررسی کرد. اکثریت شرکت‌کنندگان در پژوهش وی اظهار کردند از نشریات الکترونیکی "بسیار زیاد" استفاده می‌کنند. همچنین، وی دریافت که رابطه معنی‌داری بین استفاده از مجلات الکترونیکی و رشته افراد وجود دارد. استفاده کنندگان این منابع بیشتر از رشته‌های پزشکی و علوم پایه بودند که برای آموزش تورق، پژوهش و روز آمد نگاه داشتن خود از آنها استفاده می‌کنند و غیر استفاده کنندگان بیشتر از رشته‌های علوم انسانی بودند. از دید اعضای هیئت علمی تحت مطالعه، مهم‌ترین مزیت نشریات الکترونیکی عدم نیاز به حضور در کتابخانه، دسترسی سریع به شماره‌های گذشته، فرامتن بودن نشریات و دسترسی به نسخه‌های روزآمدتر عنوان شده است.

باکر (Bankier, 2008) در مطالعه‌ای پیمایشی دریافت که که ۶۱ درصد از پاسخ‌دهندگان به پرسش‌نامه، تعداد دانلود تمام متن را مفیدترین آمار میزان استفاده، ۳۴ درصد تعداد جست و جو و ۱۸ درصد تعداد نشست‌ها را شاخص خوبی برای آمار استفاده مفید دانستند. ۱۰ درصد از پاسخ‌دهندگان اعتقاد داشتند میزان ممانعت‌ها نیز برای دسترسی به پایگاه برای استفاده، هم زمان محدودیت دارد، باکر بزرگ‌ترین چالش را در برخورد با آمارهای میزان استفاده، فقدان استانداردهای مناسب، عدم رعایت دقیق استاندارد توسط ناشران مختلف، و عدم هماهنگی در گزارش‌های میزان استفاده ناشران مختلف، می‌داند.

1. ISSN

2. Boolean Operators

3. Use and Impact Of Electronic Journals in the Indian Institute of Technology, Delhi, India

انجل بورگو (Angel, Borrego, 2007) و همکارانش اعضای هیئت علمی عضو کنسرسیوم کتابخانه‌های دانشگاهی کاتالونیا^۱ را از نظر میزان آشنایی با نشریات الکترونیکی مورد بررسی قرار دادند. ۹۵ درصد از افراد تحت مطالعه آن‌ها بیان داشتند که با نشریات الکترونیکی آشنایی زیاد دارند و ۵۲ درصد از آن‌ها به طور عمده از نشریات الکترونیکی استفاده می‌کنند مهم‌ترین دلایل آن دسته از پاسخ‌گویی که از نشریات الکترونیکی استفاده نمی‌کردند، عدم آشنایی آن‌ها با این نشریات و فقدان نشریات الکترونیکی مرتبط با رشته‌های آن‌ها عنوان شده است.

ووریج واونگرینگ (Voorbij, & Ongering, ۲۰۰۶) ارزیابی و میزان استفاده از نشریات الکترونیکی را در میان محققین آلمانی مطالعه کرد. در این پژوهش مشخص شد که جامعه تحت بررسی ترجیح می‌دادند از نشریات الکترونیکی استفاده کنند و این نشریات باعث شده‌اند که آن‌ها از نشریات بیشتری استفاده کنند.

علاوه بر این یافته‌ها نشان دادند که نشریات الکترونیکی تأثیر عمیقی روی رفتارهای اطلاع‌یابی محققان گذاشته‌اند، از روش‌های دستیابی به اطلاعات گرفته تا آگاه شدن از مقالات مرتبط ویلر وزومر (vilar, & Zumer, 2005) در پژوهشی با عنوان "مقایسه و ارزیابی واسط کاربر کاربران نشریات الکترونیکی امرالد^۲، اِسکو، پروکوئست، ساینس دایرکت، با روش ارزیابانه بر طبق اصول پذیرفته شده در موضوع کاربرپسند بودن و کارکرد آنها پرداخته‌اند. ویژگی‌های کاربرپسند بودن، زبان‌ها، انواع واسطه‌ها، گزینه‌های مرور، شخصی‌سازی و ویژگی‌های نمایش و ویژگی‌های کارکرد آن‌ها گزینش پایگاه، فرمول پرسش و فرمول‌سازی، نتایج و کمک را در پایگاه‌های مذکور مورد بررسی قرار دادند و نتیجه گرفته‌اند که در این نشریات بسیاری از شباهت‌ها در ویژگی‌های بیان شده وجود دارند. اما برخی تفاوت‌ها در بین سیستم‌ها نیز کشف شده‌اند و در جزئیات تحلیل شده‌اند. بزرگ‌ترین تفاوت در فرمول پرسش و بین زبان‌ها و انواع واسط کاربر است.

لوپز-اورنلاس، کوردو-آریوو بکهوف-اسکودر (Lopez-Ornelas Cordero-Arroyo & Backhoff, Escudero, 2004) در پژوهشی با عنوان "روش شناسی ارزیابی نشریات الکترونیکی علمی"^۳ ملاک‌هایی را جهت ارزیابی نشریات الکترونیکی علمی بیان کرده‌اند. این شیوه در دو مرحله انجام شده است. در مرحله اول ملاک‌هایی برای ارزیابی نشریات الکترونیکی بیان شده بود و بر اساس آن، چارچوب ملاک‌ها و نشانگرها برای ارزیابی نشریات الکترونیکی علمی انتخاب شده و تعریف شدند. این چارچوب ۳ ملاک اصلی و ۱۲ نشانگر را پوشش می‌دهند که عبارتند از:

ملاک بهنگام بودن و نگهداری: نشانگر بهنگام بودن، نگهداری

ملاک به رسمیت شناختن ظاهری فرمت دیجیتالی نشر: نشانگر گردش‌ها و فرمت‌های توزیع، درج در بانک‌های اطلاعاتی، منابع مالی

ملاک مرور و طراحی گرافیکی: نشانگر کاربرپسندی، مرور و سازماندهی، طراحی، الزامات فنی، تعامل، اتصال، ظرفیت جستجو بر اساس این چارچوب چندین سؤال طراحی شد که می‌توان هر نشانگر را اندازه‌گیری نمود. پرسش‌نامه به عنوان یک ابزار جهت ارزیابی نشریات الکترونیکی علمی به کار برده شده است. در مرحله دوم روایی این ابزار (پرسش‌نامه) ارزیابی نشریات الکترونیکی از کشورهای مختلف سنجیده شد که وضوح، اهمیت، ربط و پوشش هر سؤال، نشانگر و معیار بررسی می‌شود.

¹. Consortium of Academic Libraries of Catalonia (CBUC)

². Emerald-Ebsco-Proquest-Science Direct

³. Methodology For Evaluating Electronic Academic Journals

پژوهش‌گران در نهایت نتیجه گرفتند که به دلیل کمبود دانش و نیز نداشتن علم کافی در زمینه معیارهای ارزیابی نشریات الکترونیکی تا کنون به ارزیابی و ملاک‌های کیفی آنها پرداخته نشده است. ابزار طراحی شده نه تنها برای دانشگاه‌های مورد نظر در پژوهش مذکور دانشگاه مستقل کالیفرنیا^۱ و شورای ملی علم و تکنولوژی^۲ مفید خواهد بود، بلکه برای تمامی گروه‌های ارزیاب نشریات الکترونیکی قابل استفاده می‌باشد.

هدف اصلی این پژوهش بررسی معیارهای ارزیابی نشریات الکترونیکی از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه الزهرا (س) است.

اهداف ویژه پژوهش شناسایی مهم‌ترین معیارها و مؤلفه‌های ارزیابی نشریات الکترونیکی دانشگاهی مورد استفاده، و تعیین راهکارهایی برای استفاده بهینه اعضای هیئت علمی دانشگاه در فرآیند دستیابی به منابع الکترونیکی می‌باشد. به منظور نیل به این هدف، دو پرسش طراحی شده است.

• مهم‌ترین مؤلفه‌ها و معیارهای ارزیابی نشریات الکترونیکی دانشگاهی از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه الزهرا (س) کدامند؟

• چه راه‌کارهایی برای استفاده بهینه اعضای هیئت علمی در فرآیند دستیابی از نشریات الکترونیکی مؤثر است؟
فرضیه‌های برای این پژوهش در نظر گرفته شده است:

• به نظر می‌رسد میزان اهمیت معیارهای نشریات الکترونیکی از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه الزهرا از اهمیت بالایی برخوردار است.

• بین رتبه‌بندی میزان اهمیت معیارهای ارزیابی نشریات الکترونیکی از دیدگاه اعضای هیئت علمی تفاوت معناداری وجود دارد.

روش پژوهش

این پژوهش رویکرد کمی دارد و روش آن پیمایشی تحلیلی است. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از فنون آمار توصیفی و استنباطی و با استفاده از اس پی اس انجام شده است. جامعه پژوهش شامل اعضای هیئت علمی دانشگاه الزهرا است. که از نشریات الکترونیکی، ارایه شده از طریق وب سایت دانشگاه الزهرا استفاده می‌کنند. روش نمونه‌گیری احتمالی از نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی متناسب استفاده شده است. براساس آمارهای به دست آمده تعداد اعضای هیئت علمی دانشگاه الزهرا (س) تا تاریخ ۱۳۹۱/۲/۳۰، ۳۱۵ نفر بودند. بر اساس جدول مورگان از بین آن‌ها ۱۷۵ نفر به منظور نمونه انتخاب شدند ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه است. دارای ۱۳ طبقه اصلی (ملاک‌ها) شامل معیارهای معرفی، قابلیت جست و جو، پیوندها، مرور و توری، معیارهای کاربر پسندی، وجود محیط گرافیکی و چند رسانه‌ای، وجود راهنماها، قابلیت‌های تعامل، سطوح دسترسی مختلف، ارائه خدمات اطلاع رسانی، قابلیت شخصی محتوا، ذخیره در اندنوت، قابلیت‌های شخصی ظاهر متن، و هر طبقه حاوی ۷۴ سؤال بسته و یک سؤال باز است.

¹. Autonomous University Of Baja California (UABC)

². National Council Of Science & Technology (CONACYL)

برای دریافت پاسخ سؤالات بسته از طیف لیکرت (بسیار زیاد، زیاد، متوسط، کم، بسیار کم) استفاده شد تا میزان اهمیت نشانگرهای مذکور سنجیده شود به منظور سنجش اعتبار ابزار اندازه گیری پژوهش حاضر از اعتبار محتوا استفاده شده است پس از تدوین پرسش نامه به منظور سنجش روایی^۱ (validity) آن از نظرات متخصصان اطلاع رسانی استفاده شده است. پایایی پرسش نامه نیز با اجرای یک مطالعه مقدماتی شروع شد با استفاده از نرم افزار اس. پی. اس. و تکنیک های آماری مقدار ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده ۰/۸۵ مورد تأیید قرار گرفت و نرخ پاسخگویی ۰/۱۰۰ است به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از آمار استنباطی نظیر توزیع دو جمله ای برنولی، و آزمون کروسکال-والیس استفاده شده است.

یافته های پژوهش

جدول ۱ الی ۵ به پرسش اساسی ۱ مبنی بر این که "مهم ترین ملاک ها و نشانگرهای ارزیابی نشریات الکترونیکی دانشگاهی از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه الزهرا (س) کدامند؟" پاسخ می دهند.

جدول ۱- سنجش میزان اهمیت ملاک ها و نشانگرهای ارزیابی نشریات الکترونیکی (قابلیت های تورق)

انحراف استاندارد	میان	درصد فراوانی تجمعی موافقت (زیاد و بسیار زیاد)	نشانگر
۰/۸۳	۵	۷۷/۷	ابزارهای کمکی نظیر آیکون ها، دکمه ها، منوهای بالا رونده، جهت یاب، نمایه، آموزش جستجو، برای مرور صفحه
۸۰	۵	۸۴	سادگی در تورق یا مرور (Browse)
۸۰	۵	۹۰/۹	تورق موضوعی
۰/۸۷	۴	۸۴/۶	تورق از طریق نام نویسنده
۱/۲۸	۴	۶۹/۱	تورق از طریق شماره نشریه
۰/۸۵	۵	۸۸	تورق از طریق عنوان نشریه

همان طور که ارقام جدول ۱ نشان می دهد نتایج به دست آمده حاکی از آن است گاهی برای استفاده از نشریات الکترونیکی، موضوعات مشخصی مورد نظر نیست، لذا نیاز می شود که به جای جست و جوی تحلیلی با استفاده از یک کلیدواژه به تورق به پردازیم. این اصطلاح، در پایگاه های اطلاعاتی به خصوص E-Journals بسیار مورد استفاده قرار می گیرد. به طوری که با تورق یک شماره از نشریات الکترونیکی، می توانید مطالب آن را مرور کنید. به طوری نشانگر «تورق موضوعی» (با میانگین ۸۲/۳۸ درصد) بیشترین اهمیت را برای پاسخگویان دارد.

^۱. validity

جدول ۲- سنجش میزان اهمیت، و نشانگرهای ارزیابی نشریات الکترونیکی (معیار کاربر پسندی)

نشانگر	درصد فراوانی تجمعی موافقت (زیاد و بسیار زیاد)	میانه	انحراف استاندارد
زبان	۸۳/۴	۴	۷۲
قالب متنی (Text Format)	۸۱/۷	۴	۷۴
قالب فایل متنی مدرک (Word & Document Text File)	۸۰/۶	۴	۱/۰۶
قالب پی.دی.اف PDF	۷۹/۴	۴	۰/۹۸

کاربر پسندی به طور گسترده‌ای متفاوت است. اگر چه بسیاری از نشریات الکترونیکی اطلاعات خوبی را دارند. عدم کاربر پسندی برخی نتایج در عدم استفاده از نشریه است. خواننده نیاز دارد که کل مقاله را از ابتدا تا انتها به صورت خط به خط مطالعه کند که ممکن است خستگی، خستگی چشم و ناراحتی برای مطالعه از طریق نمایشگر را ایجاد نماید. به علاوه الگوهای استاندارد برای ارائه اطلاعات وجود ندارند. افرادی که عادت به مطالعه نشریات چاپی دارند ممکن است مطالعه نشریات الکترونیکی را خسته کننده و فاقد راحتی بدانند. فاصله انتشار و طول مقالات در نشریات الکترونیکی مختلف، متفاوت است.

طبق جدول فوق معیار کاربر پسندی به ۴ نشانگر تقسیم شده است که از میان آن‌ها قالب فایل متنیبه طور میانگین بیش از (۸۰/۹۷ درصد) بالاترین اهمیت را به خود اختصاص داده است.

جدول ۳- سنجش میزان اهمیت، میانه و نشانگرهای ارزیابی نشریات الکترونیکی (معیار پیوندها)

نشانگر	درصد فراوانی تجمعی موافقت (زیاد و بسیار زیاد)	میانه	انحراف استاندارد
پیوندهای داخلی (Internal Links)	۷۶	۴	۱۰/۳
پیوندهای خارجی (External Links)	۶۱/۷	۴	۱
برچسب‌ها و توضیحات سر صفحه برای درک بهتر متن و تصاویر	۷۳/۷	۴	۱/۲
پرش به صفحات قبل و بعد	۷۶/۶	۴	۱/۱۶
تمام متن مقالات	۷۹/۴	۴	۱/۱۶
چکیده مقالات	۸۱/۷	۴	۰/۸۴
اطلاعات کتابشناختی مقالات	۷۹/۴	۴	۱/۰۴
ارائه میزان حجم دانلود مقاله	۸۳/۴	۴	۰/۶۵

داده‌های جدول ۳ حاکی از آن است که معیار پیوندها ویژگی‌های فرا متنی و فرا رسانه‌ای امکان پیوند میان بخش‌های داخلی یک مقاله و میان مقالاتی در نشریات و منابع الکترونیکی دیگر را فراهم می‌آورد. ناشران، گروه‌های تحقیق، حتی نویسندگان می‌توانند به راحتی از طریق پیوندهای پستی الکترونیکی با یکدیگر تماس بگیرند. کاربران نیز می‌توانند شیوه‌های ابداعی بیشتری را برای پاسخ‌گویی به سؤالات خود از طریق این پیوندهای داخلی و خارجی داشته باشند. جست‌جو و مرور از این بیشتر پاسخگوی نیاز کاربران نیست. همان‌طور که در جدول مشاهده می‌کنید نشانگر «تمام متن مقالات» با در صد فراوانی تجمعی موافقت ۸۳/۴ درصد اهمیت بیشتری را نسبت به پیوندها از دیدگاه اعضای هیئت علمی دارد؛ و به طور میانگین بیش از (۷۶/۹۱ درصد) از اساتید میزان اهمیت این نشانگرها را «زیاد و بسیار زیاد» می‌دانند.

جدول ۴- سنجش میزان اهمیت، و نشانگرهای ارزیابی نشریات الکترونیکی (معیار قابلیت‌های جستجو)

انحراف استاندارد	میان	درصد فراوانی تجمعی موافقت (زیاد و بسیار زیاد)	نشانگر
۰/۷۲	۵	۹۲	جستجو بر اساس عنوان
۱/۱۱	۴	۷۲/۶	جستجو بر اساس نویسنده
۰/۶۸	۵	۹۰/۳	جستجو بر اساس موضوع
۰/۸۸	۴	۵۸/۹	جستجو بر اساس چکیده
۰/۶۸	۵	۸۹/۱	جستجو بر اساس تمام متن (Full Text)
۱	۴	۶۶/۳	جستجو بر اساس عناصر چندرسانه‌ای (Multimedia)
۰/۸۳	۴	۷۸/۳	جستجو بر اساس آرشیو نشریات
۱۰/۴	۴	۵۰/۹	جستجو بر اساس یک نشریه خاص
۱/۱۰	۴	۶۶/۳	جستجو بر اساس محتوای غیرمتنی (عکس، نمودار و ...)
۱/۰۱	۴	۶۶/۳	جستجوی براساس همزمان در چندین نشریه مختلف
۰/۸۱	۵	۸۲/۹	ارائه فهرست الفبائی نشریه‌ها
۰/۹۳	۵	۷۸/۹	ارائه فهرست موضوعی نشریه‌ها
۱/۲۲	۴	۶۸	امکان اصلاح و پیشنهاد راهبرد جستجو با گزینه‌ای مشخص
۰/۹۳	۴	۷۰/۹	امکان اصلاح خودکار املای واژه‌ها و گرامری و پیشنهاد واژه مناسب
۰/۶۹	۵	۸۸/۶	امکان استفاده از عملگرهای جبری
۱/۰۴	۴	۷۷/۱	امکان استفاده از اصطلاحنامه‌ها (تزاروس‌ها)
۰/۷۲	۵	۸۶/۳	امکان استفاده از محدود کننده جستجو با سال

۱/۱۱	۴	۷۲	امکان استفاده از محدود کننده جستجو با نوع مدرک
۰/۹۸	۴	۵۹/۴	امکان جستجو در نتایج
۰/۹۳	۴	۵۸/۳	امکان ترکیب راهبرد جستجوی چندین جستجوی قبلی

در استفاده از نشریات الکترونیکی انواع مختلف جست و جو نظیر جست و جوی سریع^۱ استفاده از اصطلاح مورد نظر منفرد بدون محدود کردن رویه جست و جو یا ترکیب اصطلاحات جست و جو، ساده^۲ (یک یا چند زمینه موضوعی) و پیشرفته^۳ (زمینه‌های قابل ترکیب چند گانه و چند کلیدواژه در هر زمینه)، تخصصی^۴ (کاربرد کدهای موضوعی و عملگرها) وجود دارد. کانال‌های جست و جو از طریق عنوان مقاله، چکیده، کلید واژه، نام نشریه، نام نویسنده، شماره استاندارد بین‌المللی^۵ نشریه، نام ناشر و مرور الفبایی نام نشریه، و مرور موضوعی نشریات امکان‌پذیر است.

بر اساس جدول شماره ۴ معیار قابلیت‌های جست و جو به ۲۰ نشانگر تقسیم شده است براساس میانگین درصد فراوانی تجمعی زیاد و بسیار زیاد می‌توان بیان داشت که به طور میانگین بیش از ۷۳ درصد از اعضای هیئت علمی (۷۳/۷۷ درصد) میزان اهمیت نشانگرهای معیار «قابلیت جست و جو» را «زیاد و بسیار زیاد» می‌دانند.

جدول ۵- سنجش میزان اهمیت و نشانگرهای ارزیابی نشریات الکترونیکی

(وجود محیط گرافیکی و چند رسانه‌ای)

انحراف استاندارد	میان	درصد فراوانی تجمعی موافقت (زیاد و بسیار زیاد)	نشانگر
۰/۸۴	۴	۷۳/۷	وجود محیط چند رسانه‌ای

قابلیت استفاده از عناصر چند رسانه‌ای در جست و جو و بازیابی و رفع دشواری‌های آن و رفع محدودیت در گزینه‌های بازیابی از مزایای دیگر نشریات الکترونیکی است. در نشریات الکترونیکی می‌توان در سه مدخل عنوان، نویسنده و موضوع بازیابی کرد حتی می‌توان امکانات جستجو را گسترش داده و امکاناتی چون جست و جو در چکیده‌ها و یا تمام متن را نیز فراهم آورد

نشریات الکترونیکی می‌توانند علاوه بر متن‌های ساده سنتی، جداول، عکس‌ها و تصاویر، انیمیشن، نمایش سه بعدی تعاملی، نظرات پیوند شده و پاسخ‌ها، وسایل کمک مروری مانند فرآیندهای داخلی بین متن و جداول، تصاویر، مراجع کتاب شناختی و واقعیت مجازی را فراهم آورند. بر اساس جدول فوق بیش از ۲۵ درصد از اعضای هیئت علمی معیار «وجود محیط گرافیکی و چند رسانه‌ای» را در استفاده از نشریات الکترونیکی در حد «بسیار زیاد» با اهمیت تلقی می‌کنند.

1. Quick
2. Simple, Basic, Easy
3. Advanced
4. Professional
5. ISSN

به به پرسش باز پرسش نامه شماره ۷۵ مبنی بر این که "چه راهکارهایی برای استفاده بهینه اعضای هیئت علمی در فرآیند دستیابی از نشریات الکترونیکی مؤثر است؟" پاسخ داده شد.

نمودار ۱- توزیع فراوانی راهکارهایی برای استفاده بهینه نشریات الکترونیکی اعضای هیئت علمی دانشگاه الزهرا

از آنجائی که مرور و تورق جزء مهم ترین ملاکها و نشانگرها از دیدگاه اعضای هیئت علمی بوده آموزش به کاربران و معرفی نشریات الکترونیکی و بانکهای اطلاعاتی دانشگاه الزهرا (س) نیازمند آموزشهایی هر چند مقدماتی در زمینه کاربرد سخت افزار و نرم افزارهای کامپیوتری و همچنین مهارت های جست و جو و بازیابی اطلاعات می باشند. از این روی، کتابخانه ها پیش از اقدام به اشتراک نشریات الکترونیکی، باید تجهیزات سخت افزاری و نرم افزاری لازم را پیش بینی، تهیه و یا تکمیل نمایند و در خصوص تأمین فضای فیزیکی و نیروی متخصص مورد نیاز برای نگهداری و پشتیبانی از این تجهیزات تمهیدات ویژه ای را در نظر بگیرند. همزمان با اشتراک این گونه نشریات نسبت به برگزاری کارگاه های آموزشی، مربوطه برای کاربران و کتابداران این کتابخانه ها و بکارگیری کارشناسان مجرب (متخصصین رایانه) در سایت های کامپیوتری توصیه می شود. و با توجه به اهمیت بالای قابلیت ها و نشانگرهای جست و جو از دیدگاه اساتید پیشنهاد می گردد که از طریق آموزش استراتژی های جست و جو و شیوه های مربوط به آن به طور جامع برای کاربران تشریح شوند تا در نهایت جهت استفاده بهینه آنان از نشریات الکترونیکی مفید و مؤثر واقع گردد.

چنان که در نمودار ۱ مشاهده می شود، ۵۶/۶ درصد از جامعه پژوهش ایجاد کارگاه های آموزشی، ۲۰/۵ درصد معرفی نشریات الکترونیکی ۱۱/۳۳ درصد آموزش در مهارت های جست و جو، ۶/۲۷ درصد آموزش تصویری، ۵/۳ بکارگیری کارشناسان مجرب در سایتهای کامپیوتری دانشگاه پیشنهاد شد.

نمودار ۳- راهکارهایی برای استفاده بهینه نشریات الکترونیکی اعضای هیئت علمی دانشگاه الزهراء

پاسخ به فرضیه پژوهش یک: به نظر می رسد میزان اهمیت نشانگرهای نشریات الکترونیکی از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه الزهرا از اهمیت بالایی برخوردار است.

با انجام آزمون توزیع دو جمله ای برنولی (تست بینومیل) و تفکیک نشانگرهای رتبه ای به دست آمده از پرسش نامه به دو گروه بیش از متوسط (بیشتر از ۳) و مساوی و کمتر از متوسط (کوچک تر یا مساوی ۳) فرض آزمون مورد امتحان واقع شد. از

میان نشانگرها، نشانگر سطح دسترسی تمام متن، تمام تصویر، شماره استاندارد نشریه بین‌المللی و استناد ذخیره شده من فرض تحقیق ما را رد می‌کنند. این عبارت بدین معناست بدین معنی که بیش از ۷۰ درصد از اساتید میزان اهمیت آن ۶۷ نشانگر را در استفاده از نشریات الکترونیکی را زیاد و بسیار زیاد دانسته‌اند.

پاسخ به فرضیه دو: فرضیه ۲: بین رتبه‌بندی میزان اهمیت نشانگرهای ارزیابی نشریات الکترونیکی از دیدگاه اعضای

هیئت علمی تفاوت معناداری وجود دارد.

از آنجایی که مقدار p برای معیارهای قابلیت جست و جو و یوندها کمتر از $0/50$ است می‌توان فرض صفر را رد و فرض تحقیق را تأیید کرد این عبارت بدین معناست که اختلاف معناداری بین اساتید در رتبه‌بندی مهم‌ترین معیارها در استفاده از نشریه الکترونیکی وجود دارد آمار آزمون نمره H برای دو معیار ذکر شده یعنی قابلیت جست و جو $16/462$ پیوندها، $7/854$ است نسبت به معیارهای دیگر بیشتر بوده و بیانگر این است که اختلاف میان آن‌ها معنی‌دار است.

بحث و نتیجه‌گیری

پس از جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز پژوهش، ذکر آمار توصیفی، آزمون فرضیه‌ها و نیز پاسخ به پرسش‌های پژوهش، مراحل انجام پژوهش به اتمام نمی‌رسد. بلکه مطرح کردن نکات خاص، که پژوهنده در طی مسیر پژوهش به آن‌ها رسیده است و بحث و نتیجه‌گیری راجع به آن‌ها از جمله مسائلی است که می‌تواند راه‌گشای برخی مشکلات باشد.

الف: از آنجایی که معیارهای مرور و تورق، کاربر پسندی، پیوندها، قابلیت‌های جست و جو، وجود محیط گرافیکی به ترتیب با درصد فراوانی زیاد و بسیار زیاد $82/38$ ، $80/97$ ، $73/76$ ، $77/91$ و $73/70$ بیشترین اهمیت را در میان سایر معیارها دارا هستند. این بخش از یافته‌ها با نتایج بیگدلی و عبدالمهدی (Bigdeli, Abdollahi, 2003) از آن جهت همخوانی دارد که یافته‌های آن پژوهش نیز نشان داد که مهم‌ترین دلایل استفاده از نشریات الکترونیکی از دید آن‌ها به ترتیب اولویت عبارتند از ارائه و نمایش متون به صورت تازه و امکان تعامل با کاربر، تازه بودن اطلاعات دریافتی، امکان استفاده از قابلیت‌های خاص جست و جو در بازیابی متون و سرعت دستیابی

ب: با توجه به این که (با اهمیت‌ترین نشانگرها) نشانگرهای جست و جو در عنوان، جست و جو بر اساس موضوع، جست و جو بر اساس تمام متن، پوشش موضوعی و محتوایی، تورق از طریق عنوان نشریه، با دارا بودن درصد فراوانی جمعیتی زیاد و بسیار زیاد 92 ، $89/7$ ، $89/1$ ، $88/6$ ، 88 از اهمیت بیشتری در میان سایر نشانگرها برخوردار هستند.

نتایج حاصل از این قسمت با نتایج جوکار و دهقانی (Jokar, Dehghane 2003) از آن جهت همخوانی دارد که اغلب دانشجویان نیاز به آموزش استفاده از نشریات الکترونیکی را در خود احساس می‌کنند و نداشتن مهارت کافی در جست‌جویی از مهم‌ترین دلایل استفاده کمتر از قالب الکترونیکی نشریات بوده است.

ج: در رابطه با نمودار ۱ راهکارهایی برای استفاده بهینه نشریات الکترونیکی اعضای هیئت علمی دانشگاه الزهراء $56/6$ درصد ایجاد کارگاه‌های آموزشی، $20/5$ درصد معرفی نشریات الکترونیکی $11/33$ درصد آموزش در مهارت‌های جست و جو، $6/27$ درصد آموزش تصویری، $5/3$ درصد بکارگیری کارشناسان مجرب در سایت‌های کامپیوتری دانشگاه پیشنهاد شد.

۵: با توجه به آزمون توزیع دو جمله‌ای (برنولی) می‌توان گفت بیش از ۷۰ درصد از آن‌ها اهمیت اکثر نشانگرهای تأثیرگذار در انتخاب نشریات الکترونیکی را در سطح اهمیت زیاد و بسیار زیاد می‌دانند این بدین مفهوم است که اکثر نشانگرهای مورد نظر از دیدگاه اساتید قابل تأیید است. به علاوه رتبه‌بندی نشانگرهای به دست آمده از دیدگاه اساتید نشان داد، که با توجه به میانه‌ی به دست آمده از هر نشانگر، همه نشانگرها دارای سطح اهمیت متوسط رو به بسیار زیاد هستند. از میان ۱۳ معیار مورد بررسی در میان اساتید، ۵ معیار مهم و اولیه نشریات الکترونیکی از دیدگاه اعضای هیئت علمی در الویت است در مجموع از میان ۷۴ نشانگر مورد سنجش، ۱۹ نشانگر از دیدگاه اساتید با میانه ۵ دارای بالاترین درجه اهمیت هستند. این بخش از یافته‌ها با نتایج پژوهش لوپز- اورنلاس، کوردو- آریوو بکهوف- اسکودرو (Lopez-Ornelas, Cordero, Arroyo & Backhoff, Escudero, 2004) در پژوهشی با عنوان^۱ "روش شناسی ارزیابی نشریات الکترونیکی علمی" از آن جهت همخوانی دارد. که نشانگر کاربر پسندی، مرور و سازماندهی، طراحی، الزامات فنی، تعامل، اتصال، ظرفیت جست و جو بر اساس این چارچوب چندین سؤال طراحی شد که می‌توان هر نشانگر را اندازه‌گیری نمود.

۵: همچنین سه گروه میزان آشنایی با مفهوم نشریه الکترونیکی مستقل از یکدیگر می‌باشند، از آزمون کروسکال- والیس برای تأیید یا رد فرضیه مذکور استفاده شده است. برای معیارهای قابلیت جست و جو و پیوندها کمتر از ۰/۰۵ است که اختلاف معناداری در اولویت‌بندی معیارهای مذکور در سه گروه میزان آشنایی با مفهوم نشریه الکترونیکی وجود دارد یعنی قابلیت جست و جو و پیوندها به ترتیب برابر ۱۶/۴۶۲ و ۷/۸۵۴ است که نسبت به معیاری دیگر بسیار بیشتر بوده و بیانگر این است که اختلاف میان آنها معنی‌دار است بنابراین فرضیه تحقیق تأیید می‌شود.

یافته‌ها حاکی از آن است که تفاوت معناداری بین میزان آشنایی اساتید با مفهوم نشریه الکترونیکی و اولویت‌بندی آن‌ها در معیارها وجود دارد بدین معنی که میزان آشنایی با مفهوم نشریه الکترونیکی دیدگاه‌های مختلفی را در میزان اهمیت معیارها و نشانگرها ایجاد می‌کند و منجر به اولویت‌بندی متفاوت معیارها در میان کاربران می‌گردد.

در مجموع مسائلی که از این پژوهش استنباط می‌شود، متضمن این نکته است که علی‌رغم ظهور فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی در جوامع، هنوز دانش به کارگیری و استفاده از آن‌ها به کاربران اطلاعات داده نشده است و این دو عنصر جوامع اطلاعاتی همگام و هم‌زمان بایکدیگر در حال حرکت و پیشرفت نیستند. بنابراین برخی از مشکلات دیده شده به ویژه در فضاهای دانشگاهی برخاسته از این عدم هماهنگی‌ها است؛ لذا ضروری است که برنامه‌های مؤثری در راستای آموزش مهارت‌های اطلاع‌یابی، از جمله معرفی و شناخت نشریات الکترونیکی و ذخیره و بازیابی اطلاعات داده شود برای معرفی این گونه امکانات جدید اقداماتی مانند ایجاد کارگاه‌های آموزشی، معرفی نشریات الکترونیکی و بانک‌های اطلاعاتی، آموزش در مهارت‌های جست و جوی نشریات الکترونیکی، آموزش تصویری، معرفی پایگاه‌ها به طور جداگانه برای تک تک بانک‌های اطلاعاتی، بکارگیری کارشناسان مجرب (متخصصان رایانه) در سایت‌های کامپیوتر از سوی کتابخانه مرکزی دانشگاه صورت گیرد. از آن جایی که جست و جو در عنوان از دیدگاه اساتید مهم‌ترین نشانگر است آموزش استراتژی‌ها و تکنیک‌های جست و جو در نشریات الکترونیکی و بانک‌های اطلاعاتی به کاربران، پیشنهاد می‌گردد تا در استفاه بهینه آنان از نشریات الکترونیکی و افزایش قابلیت‌های جست و جوی آنان و نتایج جست و جو با ربط بیشتر تأثیر گذارد.

¹. Methodology For Evaluating Electronic Academic Journals

منابع

- Bigdeli, Zahed; Abdolahi, Omolbonin; Aramesh, Mahin. (2006). Faculty Viewpoints Ahvaz Shahid Chamran University about the importance and usage of print journals with electronic forms. *Journal of Educational Psychology Ahvaz Shahid Chamran University*, (2)13, 163-186
[in Persian]
- Borrego, A., et. al. (2007). "Use and Users of Electronic Journals at Catalan Universities: The Results of a Survey". *The Journal of Academic Librarianship* 33 (1). p. 67-75
- Dilek-Kayaoglu, Hulya. (2008). "Use of Electronic Journals by Faculty at Istanbul University, Turkey: The Results of a Survey". *Journal of Academic Librarianship*. (34), 3; p. 239-247
- Fattahi, Rahmatollah; Mansourian, Yazdan; Arastopur, Shoole. (1999). *Management journal : Theoretical and practical aspects of Selection, acquisitions* Bankier, J. K. (1993). Copyright Protection or Copyright Sharing: Tow alternative Legal Models for Management of and Access to Electronic Journals, Proceedings of the 1993 *International Conference of Refereed Electronic Journals*, University of Manitoba Libraries, Winnipe. [in Persian]
- Garazini, M. C (2010). Electronic Resources for Research Theory. Retrieved 10 July, 2010 from <http://www.biblio.polimit.it/documenti/ElectronicResource1Theory2010feb.22.pdf>
- Galyani Moghaddam, G. & Talawor, V. G. (2007). The use of scholarly electronic journals at the Indian institute of science: a case study in India. *Interlending & document supply*. 36 (1) , 15-29. Retrieved from www.emeraldinsight.com/02641615.htm. DOI: 10. 1108/02641610810856354. [in persian]
- Garazini, M. C (2010). Electronic Resources for Research Theory. Retrieved 10 July, 2010 from <http://www.biblio.polimit.it/documenti/ElectronicResource1Theory2010feb.22.pdf>
- Jokar, Abdolrasol; Dehgani, Leila. (2006). Graduate students use Assessment Psychology and Educational Sciences Universities of Mashad Ferdosi, Ahvaz Shahid Chamran, Tehran, Esfahan, Shiraz from Electronic journals contrast print journals. *Studies of Education and Psychology Ferdowsi University*, 7(1), 83-104 [in persian]
- Holoviak, J. & Seitter, K. (1997). Transcending the limitations of the printed page. *The journal of Electronic Publishing [on-Line]* 3 (1). Available: www.press.umich.edu/jep/03-01/EI.html Jokar, Abdolrasol; Dehgani, Leila. (2006). Graduate students use Assessment Psychology and Educational Sciences Universities of Mashad Ferdosi, Ahvaz Shahid Chamran, Tehran, Esfahan, Shiraz from Electronic journals contrast print journals. *Studies of Education and Psychology Ferdowsi University*, 7(1), 83-104
- Kaur, B. & Verma, R. (2009). Use and impact of electronic journals in the Indian institute of technology, Delhi, India. *The electronic library: the international journal for the application of technology in information environments*. 27 (4) , 611-622.
- Kotwica, K. (1999). Survey: Website Personalization. Retrieved from <http://www.cio.com/behavior/edit/survey7.html>. 5/08/2009.
- Lew, C. L. , Foo, S. & Chennupati, K. R. (2000). A Study of Graduate End-user's Use and Perception of E-Journals. *Online Information Reviews*. 24 (4) , 302-315
- Lopez-Ornelas N, Cordero-Arroyo, G. & Backhoff-Escudero E (2005). Measuring the Quality of Electronic Journals. *The Electronic Journal of Information Systems Evaluation*. 8 (2). 133-142. Retrieved 15 August, 2010
- Vilar, P. & Zumer, M. (2005). Comparison and evaluation of the user interfaces of e-journals. *Journal of documentation*. 61(2), 203-225
- Niloofer, Brahman; Tajer, Pegah. (2011). Use of electronic journals among faculty, Shiraz University. *Journal of Library and information science*, 7: 265-292 [in Persian]
- Voorbij, Henk; Ongerling, Hidle. (2006). " The use of electronic journals by Dutch researchers: A descriptive and exploratory study". *The Journal of Academic Librarianship*. 32 (3), 223-237.